

CHRISTOPHER BÜLLER, KENT HÄGGLUND
& ERIK SELANDER

Konkursbos rätt att överlåta varumärkeslicens

CHRISTOPHER BÜLLER är advokat på DLA Piper.

KENT HÄGGLUND är advokat och delägare i DLA Piper.

ERIK SELANDER är advokat och delägare i DLA Piper.

1. INLEDNING*

En immaterialrätt kan utgöra ett bolags väsentligaste tillgång och kan betinga mycket stora värden. Varumärket är ett exempel på en sådan immateriell tillgång. Stora resurser kan ha lagts ned på att förädla varumärket och bolagets borgenärer kan ha beaktat värdet av varumärket när man rättshandlade med bolaget. I vissa fall äger inte bolaget varumärket utan har rätt att utnyttja det på grund av en avtalad licens. I denna artikel utgår vi ifrån det inte helt ovanliga fallet att rätten att använda varumärket grundar sig på en exklusiv, tidsbestämd betald licens. Vidare utgår vi ifrån att det i licensavtalet finns intaget ett överlåtelseförbud.

Vi har ställt oss frågan om inte en sådan licens kan anses ingå i ett konkursbo och sålunda överlåtas av konkursförvaltaren i samband med en verksamhetsöverlåtelse eller enskilt, trots stagandet om överlåtelseförbud i 6 kap. 4 § 1 st. varumärkeslagen (2010:1877) och det nämnda avtalade förbudet att överlåta varumärket.

* Denna artikel är tidigare publicerad i *Festskrift till Göran Millqvist*, Jure Förlag AB, 2019, s. 165–173. Såväl författaren som förlaget har godkänt denna publicering.

2. KÖP BRYTER LEGOSTÄMMA M.M.

En av anledningarna till att vi ställt oss ovan nämnda fråga är vad som skrivits om licenser i förhållande till principen köp bryter legostämman.

I bl.a. lagförarbetena¹ samt i viss doktrin² hävdas att principen köp bryter legostämman är otidsenlig och sannolikt överspelad när det gäller bl.a. vissa värdefulla nyttjanderätter, såsom licenser.

Motivet till denna ståndpunkt anges för det första vara att det kan föreligga betydande ekonomiska värden i den upplåtta licensrätten. Om licensrätten inte skulle stå sig mot en ny förvärvare skulle det kunna få förödande ekonomiska konsekvenser för licenstagaren. För det andra har man infört skydd i patentlagen (1967:837) för en licenstagare gentemot en panthavare som ansökt om registrering av pantavtalet efter det att licensavtalet ingåtts. I sammanhanget ska noteras att förarbetena till varumärkeslagen i stort hänvisar till patentlagen och dess förarbeten. Det uppges heller inte finnas någon anledning att skilja mellan licenstagares skydd mot ny förvärvare respektive panthavare varför prioritetsprincipen borde gälla i båda situationerna.

I litteraturen har anförts att redan avtalet ger licenstagaren skydd mot upplåtarens borgenärer.³ I slutbetänkandet av leasingutredningen⁴, i vilken bl.a. Torgny Håstad var sakkunnig och Mikael Möller sekreterare, diskuteras nyttjanderätt till immaterialrätter i form av licensrätter. I slutbetänkandet anges:

”Vid konkurrens mellan två upplåtelser eller mellan licensupplåtelse och överlåtelse av immaterialrätten, är den övervägande meningen att tidsprioriteten mellan avtalen bör vara avgörande. (...) Vad särskilt gäller patentlicens har dessa uppfattningar be-

1 SOU 1985:10 *Pantsättning av patent* s. 96 ff. samt prop. 1987/88:4 s. 17 ff.

2 Se bl.a. Håstad, *Sakrätt avseende lös egendom* (6:e uppl., Stockholm, 1996) s. 434 ff., Persson, *Om pantsättning av patent och varumärke i Immaterialrätt & Sakrätt* (Stockholm, 2002) s. 79, Walin, *Separationsrätt* (Stockholm, 1975) s. 46 samt Hessler, *Allmän sakrätt* (Stockholm, 1973) s. 344.

3 Möller, *Konkurs och kontrakt* (Uppsala, 1988) s. 656 f.

4 SOU 1994:120 *Finansiell leasing av lös egendom*.

kräffats i 1987 års lagstiftning om pantsättning av patent i 12 kap. patentlagen.”⁵

Av 101 § i patentlagen framgår att pantsättning av patent genom registrering av ett pantavtal gäller mot den som senare förvärvar patentet. Vidare följer av bestämmelsens andra stycke att ett licensavtal som ingåtts före ansökan om registrering av pantavtalet gäller mot panthavaren. Av lagens 102 § 2 st. framgår vidare att ett licensavtal som gäller mot panthavaren består om patentet säljs vid utmätning eller i konkurs. Slutligen framgår av 103 § 2 st. att ett licensavtal som har företräde framför panträtt består, även vid pantrealisation utanför konkurs eller utmätning. Lagbestämmelserna reglerar alltså främst den registrerade panträttens sakrättsliga verkan och dess förhållande till en tidigare upplåten licensrätt.

Vidare anføres i ovan nämnda slutbetänkande att:

”Indirekt måste reglerna dock även anses kodifiera övriga delar av licensrättens skydd. Om en licensrätt genom blotta avtalet har företräde framför en senare fullbordad panträtt, och en sådan licensrätt skall bestå mot förvärvaren när den pantsatta egendomen säljs, såväl under som utanför exekution, måste detta också innebära att licensrätten har skydd mot förvärvare av egendomen då ingen panträtt upplåtits. Gängse sakrättslig systematik talar starkt emot att en licensrätt skulle ha skydd mot en senare fullbordad pantupplåtelse men inte mot ett senare fullbordat äganderättsförvärv, särskilt om pantupplåtelsen samtidigt har företräde framför äganderättsförvärvet. Det sakrättsliga systemet ger generellt uttryck för att fullbordade panträttsupplåtelse och fullbordade äganderättsförvärv har motsvarande skydd i olika tredjemanskonflikter. Patentlagens nya regler för licensrätt måste därför anses ha medfört att någon annan lösning än avtalsprincipen (för borgenärsskyddet) och prioritetsprincipen (för omsättningskyddet) inte längre är möjlig för patentlicensernas del. Eftersom det inte finns något sakrättsligt relevant skäl för

⁵ SOU 1994:120 *Finansiell leasing av lös egendom*, s. 189.

att behandla andra licensrätter på avvikande sätt, bör detsamma gälla även för dessa.”⁶

Vår uppfattning är, mot bakgrund av det anförda, att huvudprincipen köp bryter legostämman inte gäller för licensavtal. Skälen härför borde enligt vår mening också systemmässigt kunna antas ha betydelse för licenstagarens borgenärskollektivs möjlighet att erhålla betalt ur värdet av licensrätten vilken under de av oss angivna utgångspunkterna kan jämföras med en äganderätt (exklusiv, onerös, tidsobegränsad licens), vilket förutsätter en försäljningsmöjlighet.

Vad angår möjligheten att överlåta licensavtal i konkurs hänvisas till avsnittet nedan.

3. VARUMÄRKESRÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Likt andra immateriella rättigheter anses varumärken utgöra lös egendom (ej lösöre).⁷ Av 6 kap. 1 § 1 st. varumärkeslagen framgår att varumärken antingen kan överlåtas separat eller tillsammans med den näringsverksamhet de används inom. Av 6 kap. 1 § 2 st. nämnda lag tydliggörs även att varukännetecken anses ingå vid överlåtelse av näringsverksamhet om inte annat överenskommit.

Vad gäller licenser anges i 6 kap. 4 § varumärkeslagen att innehavaren av ett varukännetecken kan ge någon annan rätt att använda kännetecknet för en del av eller alla de varor eller tjänster som kännetecknet är registrerat eller inarbetat för samt för hela eller delar av landet. Där framgår även att licensen kan vara exklusiv eller icke-exklusiv samt att licenstagare inte får vidareöverlåta licensen utan samtycke från licensgivaren.

Varken lagstiftning eller praxis ger dock klar vägledning om vad som krävs för att uppnå sakrättsligt skydd för en överlåtelse eller upplåtelse av ett varumärke. Vad gäller svenska registrerade varumärken kan såväl överlåtelser som licensupplåtelse antecknas i Patent- och registreringsverkets varumärkesregister. Till skillnad från pantsätt-

⁶ SOU 1994:120 *Finansiell leasing av lös egendom*, s. 189.

⁷ Se bl.a. Rodhe, *Handbok i Sakrätt* (Lund, 1986) s. 6 ff.

ningar av varumärken, vilka enligt 7 kap. varumärkeslagen måste antecknas för att vara giltiga, har dock en anteckning avseende överlåtelse eller licensupplåtelse av varumärket endast en informativ och presumtiv roll.⁸

Vad gäller EU-varumärken kan överlåtelser och licensupplåtelse antecknas i den europeiska varumärkesmyndigheten EUIPO:s register. Enligt artikel 20 i varumärkesförordningen⁹ framgår att en ny innehavare av ett EU-varumärke inte kan göra gällande EU-varumärkets rättsverkningar om inte överlåtelsen antecknats i EUIPO:s register. En anteckning avseende överlåtelse av ett EU-varumärke har således större rättsverkan än en anteckning av överlåtelse av ett svenskt varumärke. Inte heller en anteckning i EUIPO:s register kan dock tas som intäkt för att den registrerade innehavaren har en fri nyttjande-, ägande- eller förfoganderätt.

Såväl en anteckning i Patent- och registreringsverkets register över svenska varumärken som en anteckning i EUIPO:s register över EU-varumärken utgör med andra ord endast en presumtion för att någon kan ha ägande- och nyttjanderätt till rättigheter. Några säkra slutsatser kan däremot inte dras av registeruppgifterna utan en granskning av bakomliggande avtal och andra omständigheter som berör licensfrågorna.

Vad krävs då för sakrättsligt skydd för en överlåtelse eller upplåtelse av ett varumärke? I doktrinen synes enighet råda om att ett obligationsrättsligt bindande avtal är tillräckligt för att uppnå sakrättsligt skydd för varumärken och andra immateriella rättigheter.¹⁰ Eftersom varken varumärken eller andra immateriella rättigheter kan godtrosförvärfas eller traderas och eftersom registeranteckningar i det svenska varumärkesregistret endast fyller en informativ och presumtiv roll torde uteslutningsmetoden stödja denna slutsats. Avtalens innehåll är i varumärkesrättsliga sammanhang således av avgörande vikt, såväl obligationsrättsligt som sakrättsligt.

⁸ Se bl.a. prop. 2009/10:225 s. 468.

⁹ Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2017/1001 av den 14 juni 2017 om EU-varumärken.

¹⁰ Möller, *Konkurs och kontrakt* (Uppsala, 1988) s. 656 f.

4. KONKURS OCH SAKRÄTT

4.1 Allmänt

Enligt 3 kap. 3 § konkurslagen (1987:672) räknas till konkursboegendom som är sådan att den kan utmätas.

Detta innebär bl.a., via 5 kap. 5 § utsökningsbalken (1981:774), att egendomen skall vara överlåtbar och sålunda inte får vara behäftad med ett sakrättsligt verksamt överlåtelsehinder (avtalat eller legalt).

Vad avser överlåtelse av immaterialrätter anses förvärvaren erhålla sakrättsligt skydd mot överlåtarens borgenärer genom avtalet.¹¹

När det gäller exklusiva tidsbestämda och betalda licenser till immaterialrätter föreligger i praktiken stora likheter med en fullständig överlåtelse av desamma. Licenstagaren har i sådana fall, såsom förvärvaren av rätten vid en överlåtelse, en exklusiv förfoganderätt i enlighet med avtalet etc. Renman Claesson skriver att det ”i avtal och lagstiftning finns ofta ingen klar åtskillnad mellan dessa former av överföring.”¹² Härvid kan tilläggas att vissa författare anser att skillnaden endast är akademisk.¹³

Det kan sägas ha rätt osäkerhet kring i vad mån en befintlig licens till varumärke kan utmätas. Dels är licensen inte fritt överlåtbar enligt varumärkeslagen, dels har enligt principen köp bryter legostämman ansetts osäkert om licensen har sakrättslig verkan. Vad avser det senare hävdas numera som ovan angivits i förarbeten och doktrin att man kan räkna med att domstolarna kommer att avvisa en tillämpning av denna princip när det gäller i vart fall kommersiellt värdefulla nyttjanderätter, såsom leasingavtal, olika typer av licensavtal vad beträffar immateriella rättigheter etc. I anledning härav görs den bedömningen att en upplåten onerös exklusiv tidsbestämd licens erhåller sakrättsligt skydd mot upplåtarens borgenärer och detta genom själva licensavtalet.

¹¹ Se fotnot 10 ovan.

¹² Angående detta påstående, se Renman Claesson, *Övergång av upphovsrätt och närstående rätt och de sakrättsliga konsekvenserna i Immaterialrätt & Sakrätt* (Stockholm, 2002) s. 161.

¹³ Se t.ex. Bernitz m.fl., *Immaterialrätt och otillbörlig konkurrens* (uppl. 7, Stockholm, 2001), s. 282 f. samt Levin, *Lärobok i Immaterialrätt* (uppl. 6, Stockholm, 2000) s. 380 f.

I svensk rätt ansågs det tidigare något osäkert huruvida ett överlåtelseförbud som avtalats vid köp eller byte av egendom var bindande för förvärvarens borgenärer. Genom rättsfallen NJA 1974 s. 376, som rörde lös egendom (lösöre) och NJA 1993 s. 468, som rörde fast egendom, har klargjorts att överlåtelseförbud inte binder köparens borgenärskollektiv ens om det uppställts i säljarens intresse. På motsvarande sätt får anses att ett överlåtelseförbud som uppställts vid köp och byte av en immaterialrätt är oförbindande för förvärvarens konkursbo. Det nyss sagda gäller inte för klart benefika rättshandlingar. Angående begreppen benefik/onerös i aktuella sammanhang hänvisas till avsnitt 4.2 nedan.

Det förefaller som om skälen i de nyss nämnda rättsfallen NJA 1974 s. 376 och NJA 1993 s. 468 synes ha bäring på såväl onerösa överlåtelseavtal som möjligen på vissa särskilt kommersiellt värdefulla nyttjanderättsupplåtelser vilka kan likställas med överlåtelser varför överlåtelseförbud i sådana avtal, oavsett om de är uppställda i överlåtarens/upplåtarens intresse, är oförbindande för förvärvarens/licenstagarens konkursbo/borgenärskollektiv.

4.2 Begreppen benefik/onerös

Av de ovan angivna rättsfallen framgår att överlåtelseförbud vid onerösa överlåtelser saknar verkan mot köparens borgenärer varför den egendom som omfattas av överlåtelseförbudet ingår i köparens konkursbo.¹⁴ Det saknar i sammanhanget betydelse om överlåtelseförbudet upprättats i säljarens (överlåtarens/upplåtarens) eller köparens (förvärvarens) intresse.¹⁵ Avgöranden i samma riktning återfinns i en rad rättsfall.¹⁶

Nämnda praxis förutsätter att det rör sig om icke benefika rättshandlingar. Vad avses då med icke benefika rättshandlingar i detta sammanhang, eller motsatsvis, med onerösa rättshandlingar?

Rent allmänt anses gälla att transaktioner som uppenbart dikteras av affärsmässiga intressen faller utanför gävbegreppet. I tveksam-

¹⁴ Se 3 kap. 3 § konkurslagen, jfr 5 kap. 5 § utsökningsbalken.

¹⁵ Se Håstad, *Sakrätt avseende lös egendom* (uppl. 6, Stockholm, 1996) s. 437 ff.

¹⁶ Se bl.a. NJA 1981 s. 897, NJA 1984 s. 673, NJA 1990 s. 18, NJA 1991 s. 376 samt NJA 2007 s. 455.

ma fall torde avtal bedömas som köp eller annat oneröst avtal. För att ett överlåtelseförbud skall respekteras som utmättningsförbud vid en transaktion som framstår som benefik men har onerösa inslag uttalar HD bl.a. i rättsfallen NJA 1984 s. 673 och NJA 1991 s. 376 att det måste röra sig om en klar gåvotransaktion, vilket skall vara klarlagt. Bevisbördan för att det rör sig om en benefik rättshandling har den som åberopar överlåtelseförbudet.

För att det ska röra sig om en klar gåvotransaktion krävs att det föreligger en benefik gåvoavsikt från överlåtarens sida. Vid bedömningen av om en gåvoavsikt förelegat tas bl.a. hänsyn till partsförhållandet, av vilket man i regel kan sluta sig till om överlåtaren velat gynna förvärvaren.

Revisionssekreteraren Melander uttrycker saken enligt följande i rättsfallet NJA 1993 s. 468. ”Benefika rättshandlingar är vanligast mellan närstående. De intressen och hänsyn som anmäler sig i sådana fall är ju andra än vid avtal i affärsmässiga sammanhang”. Hessler uttrycker saken så, att vid rättshandlingar som ”ej har benefik karaktär” kan bortses från överlåtelseförbud i aktuella sammanhang.¹⁷

I rättsfallet NJA 1993 s. 468 anges i HD:s domskäl att vid onerösa avtal erlägger förvärvaren någon form av vederlag och att borgenärsintresset allmänt sett talar starkt emot att en borgenär inte skall få betalning ur den egendom som trätt i stället för detta vederlag. I rättsfallet NJA 2007 s. 455 för HD ett liknande resonemang. Resonemanget återfinns även i doktrinen.¹⁸

Vid kommersiella förhållanden, kan man enligt vår uppfattning utesluta att avtal/licens bygger på rent benefika förhållanden.

I allmänhet framgår det av de faktiska omständigheterna att licensieringen tillkommit av affärsmässiga skäl även om gäldenären möjligen inte lämnat en direkt motprestation till licensgivaren utan på ett mer indirekt sätt bidragit, särskilt i koncernförhållanden eller i samband med omstruktureringar. Avtalet kan ha tillkommit i och utgöra en del av en kommersiell transaktion mellan såväl närståen-

¹⁷ Hessler, *Allmän sakrätt* (Stockholm, 1973) s. 466.

¹⁸ Se exempelvis Hästad, *Sakrätt avseende lös egendom* (uppl. 6, 1996), s. 438 ff.

de som icke närstående parter och dikterats i stort av affärsmässiga intressen.

Vid licensförhållanden som pågått under en längre tid har sannolikt betydande belopp lagts ned av licenstagarna. Licenstagarens borgenärer som inte kan förväntas ha full insyn i förhållandena kring dessa rättigheter kan ha förlitat sig på att värdet av kännetecknet skulle kunna tas i anspråk för betalning av dennes skulder. Borgenärsskyddsintresset måste sålunda läggas in i bedömningen om gäldenärens konkursbos överlåtelse rätt.

Att acceptera överlåtelseförbuden skulle mot bakgrund av ovanstående också kunna medföra en betydande obehörig vinst för överlåtare/upplåtaren.

4.3 Verksamhetsöverlåtelse

Vid bedömning av möjlighet att överlåta licensrätt är utgångspunkten att nyttjanderätten inte får överlåtas, se 6 kap. 4 § 1 st. varumärkeslagen.

Om varumärkeslicensen ingår i en licenstagares rörelse, har i doktrinen väckts frågan om varumärkeslicensen kan överlåtas i samband med överlåtelse av rörelsen eller del därav vari licensen ingår, utan samtycke från varumärkeshavaren.

Någon särskild bestämmelse som reglerar den situationen finns inte i varumärkeslagen och situationen regleras inte heller i dess förarbeten. Jämför man med vad som gäller för andra immaterialrätter som tillhör det industriella rättsskyddet, t.ex. designrätt och växtförädlarrätt, skulle man kunna hävda att samtycke inte krävs om licensen överlåts tillsammans med rörelse till vilken licensen hör. Av 26 § mönsterskyddslagen (1970:485) och dess förarbeten framkommer att licenstagaren inte äger överlåta sin rätt vidare, såvida inte avtal träffats därom. Om rätten ingår i licenstagarens rörelse må den dock, såvida inget annat avtalats, överlåtas i samband med överlåtelse av rörelsen eller den del därav, vari den ingår. Huruvida den regeln gäller för varumärke är inte säkert enligt doktrinen.¹⁹

¹⁹ Se Persson, *Om Pantsättning av patent och varumärke i Immaterialrätt & Sakrätt* (Stockholm, 2002) s. 80 f.

Möller menar att med hänsyn till att denna rätt finns exempelvis vad avser mönsterrättslicenser och växtförädlarlicenser och då förarbetena till varumärkeslagen inte berör denna fråga är det inte är säkert att en sådan rätt saknas när det gäller varumärkeslicenser.²⁰

Domeij uppger att en konkursförvaltares ambition är att på ett ordnat sätt avveckla verksamheten genom försäljning av tillgångarna. Enligt författaren måste en åtskillnad göras mellan konkursboets eget nyttjande och boets möjligheter att överlåta en licens. Trots att licensgivaren inte skulle kunna häva avtalet vid licenstagarens konkurs, skulle konkursboet förmodligen vara förhindrat att överlåta licensen till tredje man i avsaknad av sådan rätt enligt avtalet. Domeij menar dock att ett undantag kan aktualiseras, vilket försätter konkursförvaltaren i en mer gynnsam position än vad konkursgäldenären hade innan konkursutbrottet. Så kan bli fallet om licenstagaren investerat betydande summor i utvecklingen av tekniken och licensgivaren inte har tillräckligt starka skäl för att motsätta sig att konkursförvaltaren låter viss annan aktör överta de materiella investeringar som hör samman med licensen. För det fall konkursförvaltaren önskar överlåta hela eller delar av licenstagarens verksamhet, inklusive patentlicenser, kan detta vara tillåtet, trots att licenstagaren inte skulle ha haft denna möjlighet till följd av en klausul som ger hävningsrätt vid en kontrollförändring.²¹

Domeijs uppfattning ligger väl i linje med den argumentation som förts i förarbeten och doktrin vad avser skälen till att huvudprincipen köp bryter legostämman inte skall anses gälla nyttjanderätten till licenser.

Licenser kan betinga mycket stora ekonomiska värden och licenstagaren kan ha lagt ner betydande summor för att utveckla och underhålla licensen. Värdet av en licens är därför av betydelse för licenstagarens borgenärskollektiv.

Det vore delvis systeminkonsekvent och ekonomiskt tveksamt om inte en licenstagares borgenärskollektiv skulle kunna erhålla betalt ur värdet av ett värdefullt licensavtal. Det förefaller därför rimligt att

²⁰ Möller, *Konkurs och kontrakt* (Uppsala, 1988) s. 648.

²¹ Domeij, *Patentavtalsrätt* (uppl. 1, Stockholm, 2003), s. 225 f.

i vart fall licenstagarens konkursbo äger försälja licensen i samband med en rörelseöverlåtelse.

Det skall vidare noteras att det även finns annan central svensk lagstiftning som godkänner att nyttjanderätter medföljer vid verksamhetsöverlåtelser, se exempelvis jordabalkens (1970:994) regler härom, vilken i kombination med ovan angivna industriella rättskyddslagstiftningar skulle kunna hävdas utgöra någon form av huvudregel in dubio i svensk rätt.

Enligt vår uppfattning bör en licenstagares konkursbo av ovan redovisade skäl även ha rätt att överlåta värdefulla varumärkeslicenser enskilt, i vart fall tidsobegränsade, onerösa sådana. Detta resonemang är särskilt hållbart när licenstagaren erlagt en marknadsmässig köpeskillingslik ersättning för licensen. Så bör dock även vara fallet när varumärkets värde är en följd av licenstagarens investeringar i detsamma, eftersom investeringarna annars inte skulle tillfalla borgenärskollektivet. Enligt vår mening bör den sistnämnda situationen kunna liknas vid laga fångets specifikation och medföra att licensgivarens skyddsintresse i sådana situationer bör ge vika för licenstagarens borgenärskollektivs skyddsintresse.

5. KONKLUSION

Vår slutsats är att exklusiva licenser till bl.a. varumärken som inte är tidsbegränsade och som är onerösa uppvisar sådana likheter med en överlåtelse att licensen bör likställas med en sådan. Detta medför att överlåtelseförbudet i 6 kap. 4 § 1 st. varumärkeslagen kan bortses från vid konkurs. Vidare har vi funnit att ett oneröst licensavtal medför att ett i avtalet intaget överlåtelseförbud inte binder licenstagarens borgenärer, innebärande att varumärket kan utmätas och därmed också ingå i licenstagarens konkursbo jämlikt 3 kap. 3 § 1 st. konkurslagen.

Med dessa antaganden kan alltså konkursförvaltaren i licenstagarens konkurs disponera över varumärket och försälja detta på sätt denne finner mest förmånligt för borgenärskollektivet. Förutsatt att det onerösa inslaget är så pass påtagligt att licensen kan jäm-

ställas vid en överlåtelse bör en varumärkeslicens kunna överlåtas såväl enskilt som inom ramen för näringsverksamheten. För det fall licenstagaren lagt ned betydande investeringar i varumärket bör sådana situationer enligt vår mening kunna liknas vid specifikation, varvid licensgivarens skyddsintresse enligt vår mening bör ge vika för borgenärskollektivets skyddsintresse.

I lagförarbetena avseende pantsättning av patent uttalas att man inte kan reglera alla former av dispositioner.²² Kan man inte och bör man inte?

²² SOU 1985:10 s. 96 ff.